

kat arra, hogy ezt a rezsimet támogassa gazdaságilag, és ha ez sikerül, akkor - amint ők hiszik - a csatát De Gaulle-lal szemben meg is nyerték.

Mindez persze csak tervezetés és kombináció, a helyzet szinte óránként változik. A Ramadier-kormány újjaalakítását többnyire úgy magyarázzák, hogy az a fent vázolt taktika első lépése. Nagy jelentősége lesz a helyzet alakulása szempontjából a francia szocialista párt novemberi rendkívüli konferenciájának is. A belpolitikai helyzet egy másik fontos faktora a kommunista párt és az általa vezetett szakszervezetek magatartása a közeljövőben. A CGT mint ismeretes, általános béremelés, illetve létminimum-emelés követeléssel lép fel, és vannak, akik ezt a lépést úgy magyarázzák, hogy a CGT 1-2 napos általános sztrájk előkészítését tűzte ki célul, amely sztrájknak demonstratív jelleg volna, hogy megmutassa a munkásság erejét a fasiszta veszéllyel szemben.

A francia kommunista párt központi bizottságát október 29-re hívták össze. A kommunista párt szajnai federációja egyébként ma egy nyilatkozatot adott, amelyben sajnálatát fejezi ki afelett, hogy a francia szocialista párt nem fogadta el azt a javaslatot, hogy a két párt közös taktikát kövessen a polgármester- és tanácsnokválasztásokon, amelyek most esedékesek.

A francia szocialista párt Comité Directeur-je vizsgálat alá vette a községi választások eredményét, meglepéssel mutat rá arra, hogy a párt „a gaulleizmus és a kommunizmus kettős támadását győzelmesen kivívta”, és kijelenti, hogy továbbra is részt kér a felelős kormányzatból, amelyben az MRP és a radikálisok a köztársasághoz hű elemeivel akar részt venni.

A francia szocialista pártvezetőség eme kommunistaellenes taktikájával szemben helyenként egyes községekben bizonyos együttműködés is észrevehető a szocialisták és kommunisták között a gaulleista veszéllyel szemben a választási harc során.

A Ramadier-kormány átalakítását általában úgy kommentálják, hogy egy kevésbé népszerűtlen garnitúrával kíván a jövő hétre összehívott nemzetgyűlés elé lépni. Ezért hagyta ki a kormányból a polgári körök által annyira támadott Henri Philippe gazdasági minisztert és a baloldali körök előtt az indokínai akció óta egyre népszerűtlenebb Marius Moutet-t. Ramadier a kormányátalakítás után kétségtelenül számíthat a nemzetgyűlés szocialista szavazataira. Hogy az MRP és a radikálisok azonban kitaranak-e mellette, ezt a jövő hét eseményei fogják megmutatni. Bármi történjen is, egy De Gaulle-kormány alakulása a közeljövőben rendkívül valószínűtlennek látszik, és azt az amerikaiak sem tartják időszerűnek még.

PIL 283. f. 12/109. 6. e. (egykorú másolat, eredeti: MOL XIX-J-1-k 7. doboz)

¹ PRL - Parti Républicain de la Liberté. A második világháború után kis balközép párt.

352. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1947. október 29.)

Tisztelt Miniszter Úr!

Kedves Barátom!

A párizsi magyar követségnek tisztában kell lennie az általános bel- és külpolitikai vonalvezetéssel, hogy munkáját rendben végezhesse. A bel- és külpolitikai vonalat bizonyos mértékig koordinálnunk kell. Tehát tudnom kell, hogy politikai vonalamban meddig mehetek el, milyen taktikát kövessék stb.

Érdeklődtem Bogomolov orosz követnél, de ő azt válaszolta, hogy miután a magyar belpolitikát illetőleg nincs megfelelően informálva, nem tud nekem tanácsot adni, és különben is ez az ügy nem reá tartozik. Én a kérdést főképpen az új helyzet miatt vetettem fel, különös tekintettel a lengyelországi párttalálkozóra. Egyébként B. többször kihangsúlyozta, hogy ő a szovjet állam követe, és egyáltalán nem képviseli a kommunista pártok álláspontját.

Ezzel szemben a helyzet az, hogy én innen nem tudom megítélni sem az orosz külpolitikai vonalat, sem az általános és magyar bel- és külpolitikai stratégiát. Két lehetőséget látok. Nézzük az elsőt. Eszerint mérsékelt taktikát kellene követni s nyitva hagyni az ajtókat a Nyugat felé, ameddig lehet. Ez esetben nem lenne tanácsos odahaza Pfeifferék ellen tüzzel-vassal hadakozni, hiszen Bidault legutóbb határozottan megmondotta nekem, hogy semmi esetre sem számíthatunk Franciaország és a Nyugat támogatására, ha Bulgária nyomdokaiban haladunk (lásd Petkov-ügy). Eddig még úgy-ahogy sikerült rést törnünk az ellenséges gyűrűn. Tehát a formális demokrácia látszatszabályait valamennyire be kellene tartanunk, ami viszont nem egyeztethető össze azzal, hogy Pfeifferék mandátumait minimálisan 50%-kal megnyirbáljuk.¹ Az ilyen módszerrel lerontanók a választásokkal kapcsolatos tűrhető visszhangot, és az arany- vagy dollárfüggöny végképp legördülne előttünk. Igaz, hogy B. követ szerint nem kell törődni a nyugati közvéleménnyel, mert akkor gyengeséget feltételeznek, de erre én azt válaszoltam, hogy ez a Szovjetunióra teljességgel áll, viszont a mi demokráciánk sajnos még gyenge, s a közvéleményünk túlságosan félrenevelt. A választások megmutatták, hogy a magyar tömegek egy része még erősen reakciós, és sajnos a progresszív koalíció sem egységes, mert egyaránt tartani kell a kisgazda és a szocdem. jobbszárnytól. Ezt külpolitikai szempontból is figyelembe kell venni.

Most nézzük a másik lehetőséget. Eszerint ma már elég erősnek tartjuk magunkat ahhoz, hogy az oroszok és a szomszédok segítségével határozott bel- és külpolitikai vonalat vigyünk véghez a *salus rei publicae*² érdekében alapos takarítást vigyünk véghez a házunk táján, mit sem törődve a nyugati közvéleménnyel. Ebben az esetben el kell készülnünk az izolációra, esetleges újabb disszidálásokra. Szívem szerint ehhez az irányhoz húzok, de tudnom kell, hogy leszámolhatok-e a *que dira-t-on*³ pszichológiájával, és ezenkívül tudnom kell a követendő taktikai irányzatról és a politikai stratégiáról is. Persze az utóbbi politika, legalábbis szerintem, csak akkor lehetséges, ha sikerült kiépítenünk a legszorosabb viszonyt a szomszédainkkal. Jugoszláviával kapcsolatban a legjobb úton haladunk, de gyorsan ki kell építenünk a jó viszonyt, sőt ennél többet is a románokkal és csehszlovákokkal is. Attól tartok azonban, hogy az utóbbiakkal való megegyezés még elhúzódhat 1-1½ évig, holott az idő sürget.

Mindezt csak tájékoztatásként közlöm, mert hiszen mondanom sem kell, hogy akár az első, akár a második irányt választjátok, én szívvel-lélekkel követlek Benneteket. Nekem azonban kötelességem információt adni és kérni. Ez nem tanács, csupán eszmece-re a részemről. Minderre főképpen a gaulleizmus előretörése készítet. Véleményem szerint ugyanis De Gaulle még jobban meg fog erősödni, és a baloldal – éppen a megosztottság, illetve a szocdem. politika miatt – nem tud majd behatóan védekezni. Remélem, nem lesz igazam. De ha igen, akkor helyzetünk itt lényegesen nehezebb lesz, és politikai vonalunkat valóban változtatnunk kell. Pl. nem tudom, hogy mit kezdünk majd a most inaugurált francia-magyar kulturális közeledéssel. Ha a reakciós nyomás érvényesül, a kultúra is gaulleista lesz, és az nehezen lesz összeegyeztethető barátaink kultúrájával. Ezzel kapcsolatban felvetődik a sorbonne-i magyar tanszék kérdése is. Ezt valószínűleg megkapjuk, de vajon Sauvageot, a tanszék tanára, milyen irányt fog követni? A vele folytatott beszélgetések alapján az az érzésem, hogy mihelyt De Gaulle hatalomra jut, ő

is azonnal gaulleistává válik. Most is már csak ímmel-ámmal képviseli a szocdem. vonalat. Beszélgettem Sarraill rektorral, aki csak azon aggályoskodott, hogy politizálni fogunk a magyar tanszéken. Erre én azt mondtam, hogy igenis politizálni fogunk, mégpedig francia kultúrpolitikát fogunk folytatni, hogy ellensúlyozzuk az évszázados német kultúrbefolyást.

Ez alkalommal ismét fel kell vetnem a londoni követség kérdését is. Valóságos vasfüggőnyt eresztenek le a Csatornán. Semmiféle együttműködés nincs köztünk, pedig a két követségnek szorosan együtt kellene dolgoznia, nem is beszélve arról, hogy én innét sokat segíthetnék. Itt viszont De Gaulle előretörésével el kell készülnünk az izolációra. Társadalmi úton a feleségem és lányom segítségével elérhetünk némi eredményt és valamivel jobb helyzetet teremthetünk, mint a jugoszlávok, románok, bolgárok, sőt még mint a csehek is, de ez is kérdéses. Egyelőre feltűnt nekem, hogy az angolszászok még a legutóbbi csehszlovák fogadást is bojkottálták. Így az információszerzés is nehezebb lesz. Erre a jugoszlávok is figyelmeztettek. Erőt, sőt minket kértek meg bizonyos információk beszerzésére.

Legközelebb még lesz néhány fontos közlendőm. Egyelőre nagyon kérlek, hogy adjatok nekem egy általános taktikai és stratégiai útmutatást, mert így bizonytalanul tapogatózom.

Jelen leveletem csak legközelebbi barátaimnak mutasd meg.⁴ A futárral küldöm a folytatást (bizalmas alapon, saját kezű felbontásra). Most sietnem kell befejezni, mert L.⁵ képviselő utazik és nem akarom lekésni.

Szívélyes üdvözléssel:

Károlyi

PIL 704. f. vegyes (másolat) Rövidítve közli: 2000, 2002. október

¹ A Magyar Függetlenségi Párt 48, tehát valamennyi képviselőjét néhány héttel később, novemberben jogeleneesen megfosztották mandátumától, a párt vezére, Pfeiffer Zoltán még időben Nyugatra szökött, ahol az öteven-hatvanas években a magyar emigráció egyik vezéralakja volt.

² A köztársaság üdve (latin). Célzás az ismert latin mondásra: „a köztársaság üdve a legfőbb törvény”, vagyis Róma érdekei a törvények fölött állnak.

³ Mit fognak majd mondani. (francia)

⁴ Ez itt az MKP vezetőit jelenti.

⁵ Nyilván Losonczy Géza.

353. KÁROLYI MIHÁLY TÁVIRATA MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1947. október 29.)

1921 távrende: Messinger Jenőné Leszbank megbízásából ma négyszázezer frankot lefizetett. Ellátmány hiányában kérek utasítást, hogy összeget 26 271/1 rendelet értelmében felterjesszem-e.¹

MOL XIX-J-30-a 22. doboz (másolat)

¹ A Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank párizsi megbízottjai két részletben 640 000 francia frankot fizettek be a követség pénztárába, Budapestre való továbbítás céljából. Az ügy lebonyolítását a Külügyminisztérium rendelte el, és többször sürgette. Ez ügyben Károlyi korábban már két táviratot küldött, melyek szövege:

„1921 távrende Leszbank útján átutalt összegből még semmi sem folyt be. Károlyi.” (1947. augusztus 28.)

„2016 távrendeletre Lefkovics ma 240 000 frankot lefizetett, ezt futárral felterjesztem. 400 000 frank még nem folyt be. Károlyi.” (1947. szeptember 5.)

A válasz Károlyi kérésére, hogy a befizetett pénzből fedezhesse a követség ellátmányát, nem ismerjük.